

AZ IMA ÉPÍTŐANYAG

AZ ARVO PÄRT ÉSZT ZENESZERZŐ ÉLETÉRŐL KÉSZÜLT KÉPREGÉNY ÉPPOLY LETISZTULT ÉS BEFELÉ FIGYELŐ, MINT A MESTER ZENÉJE.

A Két hang között című képregény, Joonas Sildre munkája, minimalista eszközökkel, visszafogott színekkel mutatja be nem pusztán Arvo Pärt életét, hanem azt az olykor megszállott, máskor kétségbeesett útkeresést és önkifejezési vágyat, amelynek eredményeként Pärt zenei géniusza a komponálás során megmutakozott. Pärt már gyermekkorában a zene megszállottja, majd egyetemistaként inspiráló közegbe kerülve az észtt avantgárd zene úttörőjévé válik. Mégsem elégedett sosem, folyamatosan keres valami nehezen megfogható minőséget, csendet a zenében.

A képregény címe ezért is olyan találó: a két hang közötti távolság természete, amely akár csend is lehet, Pärt iránykeresésének egyik legégetőbb – és egyben legszerényebb, legtisztább – kérdése. Miközben egyre nagyobb hatást gyakorol rá az egyházi zene, és egyre szorosabbnak érzi az ima, a spiritualitás és a zene közötti kapcsolatot, a kommunista Észtországban egyre kevésbé nézik jó szemmel zenei útkeresését. Végül kénytelen elhagyni hazáját.

A képregény vizuális stílusa könnyen értelmezhető, az oldalak áttekinthetők: semmi se zökkent ki Pärt világának – nagy munka árán elért – meditatív állapotából. Egyszerű, frappánsan használt szimbolika vonul végig az oldalakon: pöttyök és vonalak. Ezek mérete, elrendezése, egymáshoz való viszonya, ritmusa és egyensúlya olykor a zene minőségét, máskor Pärt lelkiállapotát jelöli. A pöttyök és vonalak a kotta elemeiből zenei élményekké változnak, ihletet vagy inspirációt jelölnek, kozmikus léptéket vagy az ember legbelső magányát szimbolizálják. Folyamatosan új értelmet nyernek, hiszen az olvasó minden alkalommal új összefüggések között értelmezi

őket. De mindvégig szorosan kötődnek Pärt esztétikai elveihez.

Pärt őszinte lelkiismereti vívódását és kompromisszummentességre törekvését a képregény olyan módon mutatja be, hogy a bőrünkön érezzük minden egyes lejegyzett hangjegy súlyát, értékét és gondolati telítettségét. Ahogy haladunk az életrajzban, még az egyes hangjegyek politikai tétjét is átérezzük. A képregény vizuális nyelve Pärt zenéjének letisztultságát igyekszik visszaadni, sikerrel. A csúcspontját jelentő hosszabb gondolatfolyamban, amelyben Pärt zenei elvei kerülnek megfogalmazásra, a képregény egyre absztraktabbá váló vizualitása kíséri az elvont mondatokat. „Az egész bensőmben rendet kell teremtenem”, vagy: „Az ember nem teremt, hanem csupán közvetíti a hangokat”. Az, hogy ezek a mondatok nem válnak üres hűtőmágnés-bölcsességekké, Pärt hiteles zenéje mellett a képregény vizualitásának is köszönhető.

Magyar könyvesboltokba viszonylag ritkán kerülnek életrajzi képregények, holott a műfaj a könyvként elképzelt képregény egyik nyertese. Az angolszász és frankofón kultúrában számos képregényes életrajz készül, a holland kulturális intézmények pedig egyenesen ráálltak, hogy nemzeti büszkeségeikről, például Rembrandtról vagy Van Gogh-ról képregényes önéletrajzokat készíttessenek és jelentessenek meg. A Két hang között magas színvonalon képviseli magyar nyelven is ezt a nemzetközi műfajt, míg aki magyar alkotó által készített életrajzi képregényre kíváncsi, Koska Zoltán A nagy Cséjét (kritikánk a 2020/43. lapszámban) tudja leemelni a polcra.

(Joonas Sildre: *Két hang között*, 224 oldal, Polar Könyvek)